

28.9.2024

COMUNICARE CĂTRE MEMBRI

Subiect: Petiția nr. 1101/2023, adresată de Giorgio Santoriello, de cetățenie italiană, în numele ETS Associazione Cova Contro, privind consecințele asupra mediului ale proiectului Bluewater de epurare a apelor uzate al ENI în regiunea Basilicata, Italia

1. Rezumatul petiției

Petiționarul se arată îngrijorat de faptul că, după prima evaluare, regiunea Basilicata a dat aviz favorabil proiectului de epurare a apelor uzate, ajungând la concluzia că proiectul conceput de Eni Rewind este compatibil cu normele de mediu. El consideră că proiectul a primit undă verde fără să fi fost pus în aplicare planul de protecție a apei prevăzut de Decretul legislativ nr. 152/2006 de transpunere a Directivei 2000/60/CE. El mai semnalează că proiectul Bluewater este pur experimental, întrucât deocamdată nu s-a pus în funcțiune și nici nu a fost testat pe teren vreun sistem de acest tip și că Eni nu a putut demonstra că acesta funcționează dincolo de orice îndoială rezonabilă. Aceste deficiențe încalcă procedura prevăzută de Directiva 2010/75/UE și principiul precauției prevăzut la articolul 191 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Un alt aspect reclamat de petiționar este că, prin faptul că le refuză cetățenilor posibilitatea de a participa la procese decizionale al căror rezultat ar putea avea un impact grav asupra mediului, iar asociațiilor locale cu interese publice, posibilitatea de a participa la conferințele în curs privind autorizațiile integrate de mediu, Eni încalcă Convenția de la Aarhus. În sfârșit, el subliniază că zona pe care va fi construită instalația este o zonă seismică care a fost deja afectată de poluare în trecut și care a fost în vizorul unor anchete judiciare privind dezastrea ecologice și că în 2019 Oficiul Patrimoniului Arheologic Basilicata a emis un aviz nefavorabil cu referire la această zonă. De aceea, petiționarul roagă instituțiile UE să intervină în chestiunea acestui proiect, care nu respectă Directiva 2000/60/CE, și să îl aducă în conformitate cu Directiva 2010/75/UE și Convenția de la Aarhus.

2. Admisibilitate

Declarată admisibilă la 9 februarie 2024. Comisia a fost invitată să furnizeze informații [articolul 233 alineatul (5) din Regulamentul de procedură].

3. Răspunsul Comisiei, primit la 28 septembrie 2024

Comisia face trimitere la răspunsurile la petiția 0594/2022 și la întrebarea cu solicitare de răspuns scris E-2516/23, în cadrul cărora au fost deja abordate câteva dintre preocupările ridicate în această petiție.

În special, Comisia amintește faptul că, în temeiul Directivei 2000/60/CE¹ (Directiva-cadru privind apa, în continuare „DCA”), Italia a adoptat planurile de management al bazinelor hidrografice pentru toate districtele sale hidrografice, inclusiv pentru bazinul hidrografic din Apeninii Sudici, care include și zona vizată de lacul Pertusillo². Comisia evaluează cea de-a treia versiune a planurilor de management al bazinelor hidrografice depuse de statele membre, inclusiv de Italia și măsurile prevăzute pentru a asigura că corpurile de apă ating o stare bună. Rezultatele evaluării vor fi publicate în cursul anului 2024. În contextul procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, autoritățile regionale din Basilicata au concluzionat că instalația nu trebuie să deverseze în mediu³ și, în orice caz, orice eventuală deversare ar putea fi autorizată numai dacă nu duce la deteriorarea stării unui corp de apă.⁴

Petiționarul mai consideră că prevederile Directivei privind emisiile industriale (DEI) au fost încălcate, dat fiind faptul că tehnica „Bluewater” nu a fost identificată ca fiind cea mai bună tehnică disponibilă în concluziile privind cele mai bune tehnici disponibile (BAT). Potrivit informațiilor de care dispune Comisia, procedura de obținere a autorizației de funcționare a instalației în cauză (autorizație integrată de mediu) este încă în desfășurare.

În plus, articolul 14 alineatul (5) din Directiva DEI prevede că „[i]n cazul în care autoritatea competentă stabilește condițiile de autorizare pe baza uneia din cele mai bune tehnici disponibile care nu este descrisă în niciuna dintre concluziile BAT relevante, aceasta se asigură că: a) tehnica respectivă este stabilită acordând o atenție deosebită criteriilor enumerate în anexa III; și b) se respectă cerințele prevăzute la articolul 15.” Acest lucru se reflectă în concluziile BAT care prevăd⁵ că tehnicile enumerate și descrise în acest document nu sunt nici prescriptive, nici exhaustive și că pot fi folosite și alte tehnici pentru a asigura cel puțin un nivel echivalent de protecție a mediului.

În sfârșit, articolul 14 alineatul (6) din Directiva DEI prevede că „[i]n cazul în care o activitate sau un tip de proces de producție desfășurat în interiorul unei instalații nu este acoperit de niciuna dintre concluziile BAT sau dacă aceste concluzii nu iau în considerare toate efectele potențiale ale activității sau ale procesului asupra mediului, autoritatea competentă prevede,

¹ Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei, JO L 327, 22.12.2000, p. 1.

² Conform informațiilor comunicate recent de Italia în cea de-a treia versiune a planurilor de management al bazinelor hidrografice (care acoperă perioada 2022-2027), lacul Pertusillo se află într-o stare ecologică moderată și într-o stare chimică bună.

³ A se vedea „Provvedimento Autorizzatorio Unico Regionale” disponibil online la adresa <http://burweb.regione.basilicata.it/bur/ricercaBollettini.zul#ricercaLibera>, BUR nr. 22 din 1 mai 2023, partea 1, nr. 224.

⁴ Articolul 4 din Directiva 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei, JO L 327, 22.12.2000, în conformitate, de asemenea, cu principiul precauției menționate în considerentul (11), fără a aduce atingere posibilității de a aplica articolul 4 alineatul (7) care permite excepții cu condiția respectării unor criterii stricte.

⁵ În secțiunea „Considerații generale”.

după consultarea prealabilă a operatorului, condițiile de autorizare pe baza celor mai bune tehnici disponibile pe care le-a stabilit pentru activitățile sau pentru procesele în cauză, acordând o atenție deosebită criteriilor enumerate în anexa III.”

Pe baza acestor elemente și a informațiilor oferite de petiționar, serviciile Comisiei nu pot identifica nicio încălcare a Directivei DCA sau a Directivei DEI.

Conform Directivei 2011/92/UE (în continuare „Directiva EIM”),⁶ în contextul unei proceduri de evaluare a impactului asupra mediului, statele membre trebuie să adopte măsurile necesare pentru a asigura că publicul este informat despre proiect și să efectueze consultări cu publicul interesat, cu autoritățile locale și regionale și cu alte autorități care ar putea fi vizate prin prisma responsabilităților care le revin în materie de mediu⁷. Rezultatele consultărilor și modul în care aceste rezultate au fost încorporate sau abordate în decizia de a acorda sau de a refuza autorizarea pentru proiect trebuie puse la dispoziția publicului. Directiva EIM include dispoziții specifice privind accesul la justiție, permițând cetățenilor și organizațiilor neguvernamentale să conteste legalitatea de fond sau de procedură a deciziilor, a acțiunilor sau a omisiunilor care fac obiectul dispozițiilor directivei privind participarea publicului.

În orice caz, în conformitate cu principiul protecției jurisdicționale efective, statele membre sunt principalele responsabile pentru implementarea și aplicarea corectă a dreptului Uniunii. Instanțele naționale joacă un rol esențial în asigurarea respectării dreptului Uniunii și sunt în măsură să analizeze situații individuale, precum cea menționată de petiționari, și pot interveni prompt, dacă este necesar. Serviciile Comisiei iau act de faptul că a fost declanșat un litigiu în fața instanțelor italiene cu privire la presupusa poluare a apei de către instalația în cauză.

Concluzie

Comisia face trimitere la răspunsurile la petiția 0594/2022 și la întrebarea cu solicitare de răspuns scris E-2516/23. Pe baza informațiilor disponibile, serviciile Comisiei nu au constatat nicio încălcare sistemică a dreptului Uniunii în situația menționată de petiționar.

Fără a aduce atingere competențelor Comisiei în calitate de gardian al tratatelor, responsabilitatea principală pentru punerea în aplicare deplină și corectă a dreptului Uniunii revine autorităților italiene. În plus, în conformitate cu principiul protecției jurisdicționale efective, ele trebuie să ofere cetățenilor acces la mecanisme de recurs rapide și eficiente în domeniile reglementate de dreptul Uniunii.

În conformitate cu abordarea sa strategică privind acțiunile sale de asigurare a respectării legislației⁸, Comisia consideră că mecanismele de recurs în fața organismelor naționale pertinente constituie cel mai adecvat mijloc prin care petiționarul își poate susține afirmațiile în mod satisfăcător, în cazul în care consideră că dispozițiile pertinente ale dreptului Uniunii nu sunt aplicate corect în acest caz specific.

Având în vedere cele menționate mai sus, Comisia nu intenționează să ia măsuri suplimentare privind cazul specific care face obiectul prezentei petiții.

⁶ Directiva 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului, JO L 26, 28.1.2012, p. 1, astfel cum a fost modificată.

⁷ Articolul 6 din Directiva EIM.

⁸ Astfel cum se prevede în comunicarea din 19 ianuarie 2017 – Legislația UE: o mai bună aplicare pentru obținerea unor rezultate mai bune (C/2016/8600, JO C 18, 19.1.2017, p. 10) și în comunicarea din 13 octombrie 2022 – Asigurarea respectării dreptului Uniunii pentru o Europă care răspunde așteptărilor [COM(2022)0518].

